

2. Попов В.Ю. Дослідження ринку праці в Україні у 1990–2009рр./ В.Ю. Попов // Статистика України. – 2011. – № 4 – С. 39–41.

3. Державна служба зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list>

4. Гальків Л.І. Втрати людського капіталу: чинник безробіття/ Л.І. Гальків // Економіка і регіони. – 2009. – С. 110–113.

Ковальчук Л.В.

провідний інженер,

*ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України»*

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ НА РИНКУ ПРАЦІ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Одним із фундаментальних соціально-економічних прав людини, що встановлене міжнародними правовими актами, є право на працю. Право на працю і захист від безробіття закріплені у Конституції України та Кодексі законів про працю України. Особи з інвалідністю, як і будь-які інші громадяни України, володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, що передбачено законодавчими актами. Інваліди мають право на працю, проте, через стан свого здоров'я часто вони не можуть виконувати таку ж роботу, як здорова людина, і на ринку праці їх конкурентоспроможність є вкрай низькою.

Законом України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» визначено право на матеріальне забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України та соціальний захист шляхом встановлення державної соціальної допомоги у відсотках від прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність [1].

Станом на початок 2017 року в Україні налічувалось 2603,3 тис. інвалідів (61 особа на 1000 населення) [2]. Водночас, за даними останніх досліджень, працевлаштованими є приблизно третина зареєстрованих інвалідів (близько 650 тис. осіб). Експерти наголошують, що ці цифри можуть бути завищені, оскільки часто існує лише формальна зайнятість інвалідів, і частка дійсно працевлаштованих може бути в межах 13–15% від загальної кількості осіб з інвалідністю [3].

З метою сприяння у працевлаштуванні та соціального захисту інвалідів чинне законодавство передбачає особливі гарантії для інвалідів у реалізації їх права на працю. Україна ратифікувала низку міжнародних нормативно-правових актів, що запобігають дискримінації осіб із інвалідністю на ринку праці. Серед основних – Конвенції Міжнародної організації праці «Про професійну реабілітацію інвалідів», «Про захист вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця»; Декларації ООН «Про права інвалідів»,

«Про стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів» тощо.

Українське законодавство у сфері захисту прав на працю осіб із інвалідністю в цілому відповідає міжнародним нормам. Однак реалізація їх на практиці залишається складнішою, а деякі норми й надалі створюють перепони для пошуку роботи особам з інвалідністю [3].

Одним із головних документів для оформлення працевлаштування особи з інвалідністю є рекомендація медико-соціальної експертної комісії (МСЕК), і якщо у висновку вказано, що людина з інвалідністю непрацездатна – працевлаштування стає неможливим, всі гарантовані законодавчими актами права на працю нівелюються [3].

Обов'язок забезпечувати визначену кількість робочих місць для працевлаштування інвалідів покладено на працедавців. При цьому встановлено санкції за невиконання такого обов'язку. Згідно із Законом України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» для роботодавців встановлено норматив робочих місць для працевлаштування інвалідів у розмірі 4% середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік (у випадку, якщо працює від 8 до 25 осіб – у кількості одного робочого місця) [4].

В разі працевлаштування меншої кількості інвалідів, ніж встановлено нормативом, роботодавці щороку сплачують адміністративні штрафи, сума яких визначається в розмірі середньої річної заробітної плати на відповідному підприємстві, установі, організації, у тому числі підприємстві, організації громадських організацій інвалідів, фізичної особи, яка використовує найману працю, за кожне робоче місце, призначене для працевлаштування інваліда і не зайняте інвалідом [5]. Невиконання посадовою особою, яка користується правом приймати на роботу і звільняти з роботи, фізичною особою, яка використовує найману працю, нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів, тягнуть за собою накладення адміністративного штрафу розміром від 10 до 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Більшість бюджетних установ в Україні ухиляються від виконання нормативу робочих місць для працевлаштування людей із інвалідністю. Причиною цього є те, що бюджетні установи не зобов'язані сплачувати штрафні санкції за невиконання нормативу щодо працевлаштування інвалідів [3].

Одним із можливих шляхів оптимізації зайнятості інвалідів є підвищення рівня їх працевлаштування шляхом створення економічного механізму зацікавлення керівників підприємств та окремих підприємців. Крім цього, доцільно удосконалити систему сприяння зайнятості інвалідів на підприємствах, використовуючи диференційований підхід до квотування робочих місць. Також варто оптимізувати економічно-правові умови для розвитку підприємницької діяльності інвалідів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» № 2109–14 від 05.03.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>

2. Соціальний захист населення України. Статистичний збірник [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Працевлаштування людей із інвалідністю в Україні: формальність і реалії [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://commons.com.ua/ru/pratsevlashtuvannya-lyudej-iz-invalidnistyu-v-ukrayini-formalnist-i-realiyi/>

4. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» № 875–12 від 26.10.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/875-12>

5. Соціальне страхування. Що потрібно знати роботодавцю про працевлаштування інвалідів [Електронний ресурс] // Вісник. Офіційно про податки. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/9396?issue=255>

Курилюк О.І.

студент,

Науковий керівник: Петрашак О.О.

кандидат економічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ У СВІТІ

На соціально-економічний розвиток країни впливають ряд показників, зокрема її рівень розвитку, економічна ситуація в країні, рівень добробуту населення, проведення інноваційних процесів. Одним із найважливіших елементів є також рівень життя, який можна розмежувати на три взаємозалежні поняття: умови життя, власне рівень життя та якість життя.

Міжнародні та вітчизняні експерти, які займаються проблемами державної соціальної політики, зокрема, питанням оцінювання рівня життя населення є: З.С. Варналій, М.О. Кизим, С.М. Лисенко, О.О. Лук'янченко, В.О. Мандибура, О.І. Омельченко, Т.Л. Попова, В.Г. Сєвка, Є.І. Холодок та інші [2].

Якість життя – ступінь задоволення матеріальних, культурних і духовних потреб людини. Якість життя визначається порівнянням фактичного рівня задоволення потреб із базовим [3].

У світовій практиці виділяють ряд показників, які визначають рівень життя населення:

- 1) співвідношення доходів нижньої і верхньої децильних груп – 10:1;
- 2) частку населення за межею бідності – 10%;
- 3) співвідношення мінімальної та середньої заробітної плати – 1:3;
- 4) рівень безробіття – 8–10%;
- 5) сумарний коефіцієнт плідності (для жінок дітородного віку) – 2,14–2,15;
- 6) умовний коефіцієнт депопуляції – 1;
- 7) частку осіб у віці понад 65 років – 7%;
- 8) валовий внутрішній продукт на душу населення;